

København d. 20. februar 2018

Høring over lov om forberedende grunduddannelse (lovudkast 1)

Hermed fremsendes høringsvar fra UU DANMARK. Hoslagte er fremsendt på mail til Lindegaard@uvm.dk.

UU DANMARK takker for muligheden for at afgive høringsvar og meddeler følgende:

UU DANMARK ser med forventning frem til indførelsen af den Forberedende Grunduddannelse, som vi ser som et godt alternativ til de tidligere forskellige tilbud til unge, der ikke har forudsætninger for at påbegynde og gennemføre en egentlig ungdomsuddannelse.

Generelle kommentarer

UU DANMARK anerkender lovens intentioner om udstrakt fleksibilitet i forhold til den enkelte unge, hvilket er meget nødvendigt; men også at der procesmæssigt er fokus på udvikling- og forsøgsvirksomhed.

Det er positivt, at der lovgivningsmæssigt er taget højde for mulighed for dispensation, forlængelse, nedsat tid og andre dokumenterede hensyn.

Spørgsmålet er, om der er *tilstrækkelig* fleksibilitet i forløbet, især når den samlede FGU som udgangspunkt maksimalt er 2 år, hvilket for en del unges vedkommende ikke skønnes at være tilstrækkeligt.

I erkendelse af, at ikke alle unge har samme behov, og at FGU ikke kan forventes at være det rette tilbud til alle unge i den overordnede målgruppe, savner vi, at der benævnes andre mulige tilbud til de unge, som ikke skønnes at kunne profitere af tilbud om FGU.

UU DANMARK udtrykker bekymring for, at der med loven om Kommunal Ungeindsats vil være kommuner, som *udelukkende* vælger at tilbyde unge et FGU-forløb, og dermed vil pålægge vejlederne i den kommunale ungeindsats at målgruppevurdere alle unge, som ikke har forudsætningerne for at påbegynde en ungdomsuddannelse, til FGU. Vi efterlyser en præcisering af ansvaret hos kommunerne for at tilvejebringe alternative tilbud til FGU i de tilfælde, hvor FGU ikke skønnes at være det rette tilbud.

UU DANMARK bemærker, at ansvaret for og sammenhængen mellem uddannelsen og praktikpladserne på EGU med de nye love adskilles til skade for uddannelsens sammenhængende kvalitet for de unge. Den foreslåede ordning vil betyde, at flere instanser fremover skal dele en central opgave, og at praktikvirksomhederne vil opleve at modtage henvendelser fra flere aktører.

Det er i Forslag til lov om Forberedende Grunduddannelse (Lovudkast 1 i høringsprocessen) og i Forslag til Lov om Kommunal Ungeindsats (Lovudkast 3 i høringsprocessen: Pkt 13: Ny § 2j stk. 5 pkt. 5) beskrevet, at ansvaret for at skaffe praktikpladserne til EGU uddannelsessporet er kommunalbestyrelsens og ikke FGU-institutionens.

Det er helt afgørende for kvaliteten af uddannelsen, at der også fremover er en tæt sammenhæng mellem tilrettelæggelsen af den unges uddannelse, og at valget af og samarbejdet med praktikvirksomheden. Det sker i dag som forbundne og sideløbende processer.

I Lovudkast 1, §18 stk. 3 er dette netop beskrevet således: "Institutionen skal synliggøre målene for praktikopholdet for eleven og for virksomheden og følge op på indfrielsen af disse." Dette arbejde løftes i dag af EGU-vejledere, som naturligvis har et grundigt kendskab til og kontakt med de virksomheder, der stiller praktikpladser til rådighed. Det er typisk små og mindre virksomheder, hvor det er vigtigt at bureaukratiske processer begrænses mest muligt.

Hvis ansvaret for at finde praktikpladsen adskilles fra ansvaret for at synliggøre målene med praktikken (som foreslået i §18 stk.4), vil disse virksomheder opleve at blive kontaktet af og skulle henvende sig til mindst to forskellige institutioner i forbindelse med spørgsmål og aftaler relateret til den unges uddannelse.

Det kan have som konsekvens, at en del praktiksteder vil trække sig fra opgaven og mulighederne for at sikre tilstrækkeligt med pladser på EGU begrænses.

Det vil samtidig betyde, at det meget tætte og individuelt tilrettede forløb, som en EGU er udtryk for, forringes i kvalitet, med konsekvenser for de unge.

Den foreslåede ordning hænger heller ikke sammen med at FGU-institutionen får ansvaret for at beskrive den unges forløbsplan på EGU-sporet. Det vil være en ganske vanskelig opgave, hvis det ikke sker i tæt sammenhæng og dialog med både den unge, men også med den konkrete praktikvirksomhed.

Hvis hele tilrettelæggelsen af EGU forløbet skal ske som led i den unges uddannelsesplan, der udformes af den kommunale ungeindsats, før FGU-institutionen kommer på banen, vil det reelt betyde, at gennemførelse af alle EGU-forløb fortsat er en kommunal opgave.

Hvis den foreslåede ordning bliver til virkelighed vil det dermed betyde, at en væsentlig del af det arbejde der nu udføres i forbindelse med driften af EGU ikke flyttes til FGU-institutionen, men fortsat skal udføres af kommunen, men i fremtiden formodentlig uden nogen form for statslig kompensation. Det skal der ligeledes tages højde for i de kommunale planer omkring den fremtidige organisering.

På den måde er det tredje spor på FGU-uddannelsen reelt væk.

Set fra et vejledningsfagligt synspunkt er det af især 5 grunde problematisk at integrere den nuværende EGU, som det 3. spor i den kommende FGU:

For det første: Mange unge i FGU-målgruppen vil have et urealistisk indtryk af egen formåen på arbejdsmarkedet. Det kendes både fra produktionsskolens og KUU's elevgrupper i dag. Mange unge vil fra starten ønske at komme på FGU-erhvervssporet, fordi de her får muligheden for at tjene at tjene løn og få flere penge end på de andre to spor. Det vil imidlertid være meget vanskelig for mange af disse unge at

kunne indfri forventninger til et ordinært lønnet praktikforløb efter kun 2+2 ugers erhvervstræning pr. halvår. Det vil resultere i afbrudte praktikforløb til skade også for de virksomheder, som medvirker i praktikaftaler.

FGU-skolerne vil få vanskelig ved at afvise de unges ønske om at starte på erhvervslinjen, hvis de er vurderet i målgruppen for FGU. Men mange unge vil ikke være klar til mødet med arbejdsmarkedet før de fx har yderligere 1-2 års modning fx på almenporet eller produktionssporet.

For det andet: der ses en klar tendens fra både produktionsskole og KUU til, at eleverne foretrækker en EGU frem for en erhvervsuddannelse, fordi praktikpladsen i en EGU bliver serveret for dem, og de kan slippe for yderligere skolefaglige krav i en erhvervsuddannelse, som de vil blive udfordret ved at skulle honorere.

Denne målgruppeafgrænsning er nemmere at foretage i dag, fordi det er anført i det nuværende EGU-lovgrundlag som et adgangsgrundlag, at man ikke må have forudsætninger for umiddelbart at kunne gennemføre anden erhvervsrettet uddannelse (en ordinær erhvervsuddannelse).

For det tredje: Forslaget om, at erhvervssporet skal starte med et basisniveau og fælles opstart; der er unge i den nuværende EGU-uddannelse, som ikke kan klare at være en del af et stort ungdomsmiljø og ikke vil kunne trives og begå sig på en produktionsskole, et VUC eller en kommende FGU-skole, men som klarer sig fortrinligt som EGUelev og trives fint i et voksenmiljø på en arbejdsplads. Derfor er der fortsat brug for en individuel tilrettelagt ungdomsuddannelse med et erhvervsstige som EGU'en i sin nuværende form.

For det fjerde: Undervisningen på erhvervssporet skal være funderet i faglige temaer, der afspejler den lokale erhvervsstruktur og beskæftigelsesmuligheder. Den nuværende EGU er netop kendetegnet ved, dels at branchemulighederne er mangfoldige og ofte er kendetegnet ved mindre virksomheder med et vist nichepræg, dels at uddannelsen kan starte op præcis på det tidspunkt, hvor der er en åbning i et firma og en egnet ung, der passer til arbejdet og arbejdspladsen, og endelig at valget af skoleelementer i en EGU kan målrettes både elevens forudsætninger, personlige og sociale formåen samt virksomhedens behov. En fremtidig tilrettelæggelse med fælles opstart og fastlagte skoleelementer vil være en klar forringelse af de nuværende styrker i EGU-uddannelsen.

For det femte: Lønniveauet i de lønnede praktikker sammenholdt med FGU-skoleydelsen; hvis den unge er over 18 år, udeboende og enlig forsørger vil FGU-skoleydelsen pr. måned forudsat fuld fremmøde være $(1440 + 1405) \text{ kr.} \times 4,3 = 12233 \text{ kr./mdr.}$

En EGU-løn på en privat arbejdsplads vil være ca. 10.700 kr./mdr.

En EGU-løn på en offentlig arbejdsplads vil være ca. 8.100 kr./mdr.

En praktikydelse til FGU-baseret erhvervsuddannelse vil være ca. 7500 kr./mdr.

Der er mulighed for søge Udbetaling Danmark om supplerende børnetilskud, der vil udgøre 55% af differencen mellem SU som enlig forsørger og den aktuelle praktikløn (dvs. fuld kompensation, når der er taget højde for skattebetaling).

Resultatet er, at enlige forsørgere vil gå ned i indtægt ved lønnede praktikker, og det vil være forbundet med en masse bøvl og besvær at skulle søge om tilskuddet ved skiftende forløb mellem skole og praktikforløb. Mange unge magter ikke at få søgt om det, og mange vejledere/skoler er uvidende om forholdet eller anser det ikke for deres opgave at sørge herfor. Endvidere kommer tilskuddet fra Udbetaling Danmark med forsinket udbetaling, hvilket giver store udfordringer i de unges økonomi, da de ofte ikke har en økonomisk buffer, der kan tage højde for periodeforskydninger af indtægter.

Elever med almindelig forsørgertillæg på erhvervslinjen vil have en månedlig FGU-skoleydelse på (1440 + 561) kr x 4,3 = 8600 kr. forudsat fuld fremmøde. Dermed vil de også opleve en indtægtsnedgang ved lønnede praktikker på kommunale arbejdspladser og på en FGU-baseret erhvervsuddannelse. De vil således også være nødsaget til at søge tilskud ved Udbetaling Danmark, og det kan indebære problemer, hvis der ikke sikres en automatisering i til- og framelding af det ekstra supplerende børnetilskud.

Det er også uheldigt og unfair, at elever på erhvervslinjen, der netop er omfattet af en uddannelse på elev- og lærlingelignende vilkår ikke får samme aflønning i skoletiden som eleverne i den FGU-baserede erhvervsuddannelse. I den nuværende EGU har eleverne en skoleydelse på niveau på praktikydelsen til elever i EUD-skolepraktik. Denne ligestilling i vilkår ønskes bibeholdt i den kommende lovgivning.

Omkring indholdsdelen på erhvervslinjen vil der ud over kombinationsforløb, AMU-kurser, EUD-elementer og ophold på folkehøjskoler være behov for, at der kan indgå elementer fra:

- de maritime uddannelser fx erhvervsfiskeruddannelsen
- frie fagskoler, der er mere praksisnære end folkehøjskoler
- ungdomsskolelernes heldagsundervisning og fritidstilbud fx traktorkørekort og knallertkørekort, kurser i ADL-funktioner mv.
- private kursusudbydere fx kørekort B m/u trailer, som mange arbejdsgivere tillægger stor betydning

Det er også uklart, om de lønnede praktikuger på erhvervsgrunduddannelsen, hvor eleverne er overenskomst aflønnet af virksomheder tæller med i det årselevregnskab, som kommunerne skal medfinansiere FGU'en på baggrund af.

Hvis disse praktikuger tæller med i årselevregnskabet, kommer kommunerne til at betale for "undervisning, der ikke foregår", samtidig med, at kommunen selv har ansvaret for og udgiften i forbindelse med at skaffe praktikpladser til eleverne.

Hvis disse praktikuger tæller med i regnskabet, kan det give FGU-skolerne et incitament til at ønske eleverne overflyttet til erhvervslinjen, fordi det er penge i foret uden at opgaven følger med.

Det skal afklares og præciseres, hvem der har ansvaret for at planlægge elevernes skoleuger på erhvervslinjen. Er det kommunen, der har retten til at aftale det nødvendige skoleindhold sammen med eleven og praktikstedet fx et antal AMU-kurser? Eller kan FGU-skolen planlægge, at skoleundervisningen udelukkende skal foregå på FGU-skolen, fordi man ikke har en interesse i, at pengene skal følge med eleven over til andre uddannelseselementer fx køb af et højskoleophold?

Endelig er det væsentlig at få præciseret om unge, der afslutter den kommende erhvervsgrunduddannelsen har samme ret til optagelse i a-kasse og dimitentsats efter endt uddannelse, som EGU-elever har i dag efter gennemført og afsluttet uddannelse.

Set ud fra et vejledningsfagligt perspektiv vil det være ønskeligt, at aftalekredsen undlader at integrere den nuværende EGU-uddannelse i den kommende FGU-lovgivning. Det er mere hensigtsmæssigt at bevare EGU-en som en selvstændig ungdomsuddannelse, der kan være et slutuddannelsesmål og step 2 for de FGU-elever, der aldrig kommer til at kunne indfri forudsætninger for en ordinær erhvervsuddannelse, men som mangler modning og afklaring efter 9. og 10. klasse, før de skal prøve kræfter med det ordinære arbejdsmarked på almindelig elev- og lærlingelignende vilkår.

Den nuværende EGU-lovgivning har en klar og logisk ansvarsafgrænsning, og kan både tilrettelægges i en fuldstændig individuel form, der tilgodeser nogle elever, og i en mere kollektiv fælles form, der tilgodeser andre elever. Endvidere omfatter den nuværende EGU-lovgivning også en vigtig mulighed for at kunne etablere lokale individuelle uddannelsesforløb for 25-29 årige, der har brug for kompetencer for at få fodfæste på arbejdsmarkedet. I udkantsområder, hvor der er (for) langt til det nærmeste TAMU-center er det af afgørende betydning også at kunne have et erhvervsrettet uddannelsesstilbud til de 25-29 årige, der ikke kan opnå forudsætninger for at gennemføre en ordinær erhvervsuddannelse.

En mellemliggende mulighed kunne være at give FGU-skolerne mulighed for at etablere og igangsætte EGU-forløb efter gældende lovgivning på samme vis som produktionsskolerne har det i dag. Men uden at EGU'en integreres i FGU'en.

Vælger man at fastholde og videreføre en selvstændig EGU vil man under alle omstændigheder skulle tage højde for de økonomiske udfordringer der opstår ved at der indføres forsørgertillæg på FGU'en, men at lærlinge-aflønningerne på arbejdsmarkedet ikke opererer med forsørgerbestemte tillæg.

Endelig vil der uanset hvilken form erhvervsgrunduddannelsen videreføres i være behov for en fortsat bonusordning til virksomheder, der er villige til at etablere lønnede praktikaftaler for denne elevgruppe. Dette behov vil være stigende, hvis EGU-integreres som det 3. spor i FGU'en, hvor der kun er 2+2 ugers erhvervstræning til rådighed som træningsbane frem mod at kunne fungere i et fuldtidsjob 37 timer om ugen med en arbejdsindsats, som en virksomhed vil betale en almindelig lærlingeløn for.

Konkrete kommentarer

8. I §2 c, stk. 8 som bliver stk 7 ”proceduren ved ansøgning om optagelse til en ungdomsuddannelse, 10. klasse eller FGU”.

Skal en FGU betragtes som en ungdomsuddannelse? Det forekommer misvisende, at en uddannelse med adgang direkte efter 9. og 10. klasse og med begrebet uddannelse i navnet Forberedende Grunduddannelse, samtidig netop defineres som ikke værende en ungdomsuddannelse; en ungdomsuddannelse er defineret ved at være en uddannelse, hvortil der er adgang direkte efter 9. eller 10. klasse som fx en særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse, STU.

Fremadrettet vil være 5 uddannelsesmuligheder for unge efter 9. eller 10. klasse, nemlig STU, FGU, EUD, HF og GYM, hvor alle (FGU undtaget) vil have status af en ungdomsuddannelse. Samtidig med vil FGU'ens erhvervsspor være det højest opnåelige uddannelsesniveau for en del unge, der aldrig vil kunne opnå forudsætninger for at gennemføre en erhvervsuddannelse eller gymnasial uddannelse. Skal disse unge så fratages muligheden for at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse?

Hvis aftalekredsen fastholder, at FGU ikke skal have status af en ungdomsuddannelse, foreslås navnet ændres til FGT forberedende grundtræning.

§ 2 k. stk 5 [...] kan der etableres afsøgningsforløb på op til 2 uger med henblik på at kvalificere vurderingen af, om den unge tilhører målgruppen for FGU.

Der ønskes et 4-ugers afsøgningsforløb på op til 4 uger.

Det vil typisk være på de personlige og sociale parametre, at der kan være størst tvivl om, hvorvidt en ung er i målgruppen for FGU, dvs. er mødestabil, egnet og parat til at deltage i et kollektivt undervisningsforløb. Det er en velkendt vejledererfaring, at vanskeligheder ved fremmøde, pligtaccept og social omgang viser sig oftest, når den første nysgerrighed og nyhedsinteresse har lagt sig, og der skal etableres faste og vedvarende rutiner også i 3. og 4. fremmødeuge.

2 uger er for kort tid til at vurdere, om en elev kan profitere af uddannelsen, der er en af kriterierne for optagelse på FGU jf §4, stk. 1 i Lov om forberedende grunduddannelse.

§4 Optagelse:

Vi oplever det som en risiko for en væsentlig forringelse af den unges mulighed for opkvalificering, at unge, som kun mangler at forbedre deres standpunkt i dansk eller matematik, eller har brug for at forbedre deres standpunkt i almene fag for at kunne imødekomme overgangskravene til f.eks. GF-2 eller hovedforløbet i en erhvervsuddannelse kun har adgang til optagelse og gennemførelse af basismodulet i FGU. Dette kan risikere at være en uhensigtsmæssig begrænsning for progressionen i den unges faglige, personlige og sociale udvikling frem mod gennemførelse af ungdomsuddannelse.

§4 stk 1, 3. "[...]ikke har gennemført en ungdomsuddannelse."

Betragtes STU i denne sammenhæng som en ungdomsuddannelse, så unge med en gennemført STU ikke vil få adgang til en FGU?

Unge, der har gennemført en STU vil ofte fortsætte på uddannelseshjælp i Jobcenterregi og dermed være omfattet af et uddannelsespålæg. Under den nuværende lovgivning er det hovedsageligt KUU, og i mindre omfang EGU, der er de uddannelser, som unge med en gennemført STU har mulighed for at prøve sig selv af i for at effektuere deres uddannelsespålæg.

Hvis de fremadrettet ikke kan opnå adgang til FGU, bør unge med en gennemført STU fritages for uddannelsespålæg, hvis de fortsat er på uddannelseshjælp efter en endt STU.

Set fra et vejledningsfagligt synspunkt bør alle unge have fortsat mulighed for at dygtiggøre sig. Derfor bør unge med en gennemført STU også have mulighed for at blive optaget på FGU, hvis de vurderes at kunne profitere af uddannelsen.

§ 8 og 9. Uddannelsestid:

Vi gør opmærksom på, at varigheden af FGU på 2 år er en væsentlig forringelse i f.t. gældende lov, hvilket vækker bekymring i f.t. arbejdet med specifikke målgrupper med komplekse barrierer.

F.eks. i arbejdet med senmodne unge eller sent-ankomne 2-sprogede unge, debuterende psykiatriske unge, unge med alvorlig mistrivsel

§§ 21 og 22 Fra uddannelsesplan til forløbsplan:

Vi imødeser en tæt pædagogisk sammenhæng mellem den uddannelsesplan, som ifølge lovforslaget udarbejdes af den Kommunale Ungeindsats (KUI) og forløbsplanen udarbejdet af FGU-institutionen sammen med den unge.

Vi savner dog en præcisering af ansvaret for kvalitetssikring af begge niveauer – både uddannelsesplanen fra KUI samt især forløbsplanen fra FGU-institutionen / FGU-skolen.

Med venlig hilsen

Mark Jensen
Formand for UU DANMARK